

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 5. Quid Tiara, & quæ eius inscriptio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

§. 5.

Quid tiara, & quæ eius inscriptio?

Priusquam euadam ad ineffabile Dei nomen tiaræ Pontificis inscriptum : præmittam pauca de varijs Dei nominibus apud Hebræos vsurpari solitis ; tum ad ipsius nominis etymon elabar.

D. Hieronymus, cuius ætas omnis addita bonis artibus, studijsque trita, extrema demum senectus hebraicis disciplinis concessa ; epistola ad Marcellam ingeniosè eruit, scribitque decem omnino Dei nomina.

Primum est *el*, quod Aquila interprete ac magistro, fortem significat.

Secundum est *eloha*, quod Deum vniuerso, Parentis in morem, prouidentem, Regis in modum, normamque gubernantem, & ad Iudicis rationes, calculosque iudicantem, ostentat.

Tertium est *elohim*, quod est plurale nominis *eloha*.

Quartum est *sabaoth*, hoc est exercituum, & copiarum scilicet Deus, ac Dominus, vt enim in illis sese effert, & iactat Regum, Cæsarumque potentia, quæ Regna, & Prouincias, armis fatigat, armataque hominum manu terras, ac maria tegit, atque obruit : ita se his omnibus superiorem ostendit Deus, qui ex verò ita copiarum dux est, ita exerci-

Q 3

tuum

126 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
tuum Dominus, vt ad omnem eius nutum sese in-
clinat victoria, còque palmas vertat, quo verterit
Deus *sabaoth*, *Deus exercituum*.

Quintum est *elion*. Hoc est excelsus: non eo-
tantum quod in excelsis, in cœlis suum quodam-
modo domicilium fixerit: (quo spectat antiquus
iurandi ritus leuando manus in cœlum) verum
quia tum natura, tum agendi vi, tum insita perfe-
ctione, excelsissimus est: natura quidem, quia pri-
mum, & summum ens, à quo cætera entia. Agendi
vi, quia causa prima, à qua pendet omnis creata
causarum secundarum series. Denique perfectione,
quia Deus summa, & infinita perfectio.

Sextum nomen *eie aserie*, hoc est sum qui sum:
& hoc singulare, ac proprium Dei nomen, in quo
à creaturis discernitur, quibus pro nomine est illa
inanis vocula. *Non sum*. Deus, inquit S. Dionysius
est *euum*, *euorum*, & *rex seculorum*, quia ipse est esse
existens, & ipsum esse existentium, & existens an-
te secula, de nobis dicitur. *Dies mei sicut umbra de-
clinauerunt, omnes tanquam aquæ dilabimur*. De
Deo, *Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient,
tu autem Domine in æternum permanes, & memo-
riale tuum in generationem, & generationem*. In
quem locum doctè S. Augustinus. *Æternitas, in-
quit, est Dei substantia, quæ nihil habet mutabile. Ibi
nihil est præteritum, quasi iam non sit. Nihil est futu-
rum*

C. 5. de
diu. nom.

ps. 101.

rum quasi nondum sit; quia non est ibi, nisi est. Quam Dei opt. max. notionem ab Hebræis hausisse videntur Ægyptij, apud quos in fronte templi hoc legebatur Dei emblemata. *Ego sum quod fuit, quod est, quodque futurum est. Velum meum nemo unquam reuelavit.*

Septimum Dei nomen est *adonaj*, id est Dominus.

Octauum *saddai*, liberale, munificum, suaue, amabile, maternum, lacteum nomen, quod nonnulli trahunt ex articulo *schin*, & *Dai*, hoc est abundantia, & cornucopiæ.

Finxerunt olim veteres elapsas è cœlo Nymphas, quas cornucopias vocabant, quod vberè cornu, flosculos suos, diuitias, voluptates, nomen, famam, honores, bona omnia in mortales oras effunderent. Figmentum est à vero alienum, ex vero illud. Deus est nobis instar cornucopiæ, eumque se dici, & haberi vult: imo si voles mollius aliquid, & amabilius. Est *saddai* hoc est mammeus: cuius etymon deducunt Hebræi à radice *scad*, id est mamma, itaque *saddai* est Deus, & totus mammeus.

Antiqui vates, quibus animus, & calamus in docta commenta facilis, ac facundus erat: naturam effingebant hoc schemate. Erat ei species, quæ Dæ esse solet, liberalis, amœna, & propè diuina: sinus apertus, & patens, è quo prominebant, & defuebant.

128 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
fluebant vndique mammæ, ad quas aduolare, liqui-
do æthere volucres, toto Oceano adnare pisces, &
continenti vniuerso adrepere, aduenire, accurrere
reliquum animantium genus omne, hominesque
ipso orbe vago sparsos, prono, ac præcipiti cursu eò
deferri vidisses, & stillantes vndique mammæ exci-
pere, exfugere, epotare. Huic porro id nomen esse
voluerunt *Dea Rumina*, Antiquis enim *ruma* idem
est quod mamma. Huius meminit D. Augustinus
de Ciuitate Dei. Dabitur illud poëticiæ licentiæ, &
ingenioso commento; sed hoc veritati facile con-
cedetur, Deum Orbi esse quod illis natura, Deum
esse iusto, quod infanti mamma.

E mamma grauida, distentoque vbere lac ema-
nat, quo primis in annis, teneraque ætatula pasca-
tur, & alatur infans (nec enim alio cibo capi potest,
ac sustineri infantia) quæ si forte in gemitus, in la-
crymas soluat, mox eas affuso lacte diluit, mer-
gitque gemino mammæ fonte, itaque inter
vbera sopitur, & silet omnis æstus, omnisque lacry-
ma penitus exarescit. Quod illi ætatulæ propensa
mater, quod vbera, quod mammæ faciunt, hoc no-
bis in omni vita facit Deus. Infirma est, quæcum-
que nobis in hoc mundo vertitur ætas, infantia est,
ali debet, & foueri diuino vbere, cœlesti lacte, diui-
næ inquam miserationis, quæ nobis aperto, paten-
ti que cœlo depluit. Hoc lacte diluitur, hoc fonte
mergitur

mergitur, hoc torrente rapitur omnis mœror, edaces curæ, dolores quantumuis acuti, hæc inter vbera conquiescit animus, æstusque deponit.

Quod si ex me studiosius inquiras, quæ sint illa Dei vbera, quæ mammæ. Attende quid olim explicatis cœli valuis, viderit discipulus ille, quem diligebat Dominus.

Fui, inquit, in Dominica die, & audiui post me Apoc. c. 1. v. 12. 13.
vocem magnam, tanquam tubæ, dicentis: quid vides?
& conuersus, ut viderem, vidi septem candelabra aurea: & in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis, vestitum podère, & præcinctum ad mammillas zona aurea.

Hic impenditur ingeniosus interpretum labor, desudatque industria, ut exploret, & eruat, quis ille filius hominis? quæ candelabra? quæ zona? quæ mammæ.

Candelabra septem, sunt septem Ecclesiæ, septem Episcopi, quos inter medius assurgit similis filio hominis Christus Iesus, ad cuius æmulationem factum, ut etiamnum Romanus Pontifex, isque vnus, vbi solemnî ritu, pompaque sacris operatur, circum se in altari habeat septem candelabra. Est nimirum in terris Christi Vicarius, medius inter septem candelabra, hoc est Episcopos omnes, quibus eminet, ac præsidet. Sed quæ zona? & cur aurea?

Aretas zonam esse vult symbolum diuinæ cle-
 R mentia,

130 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
mentia, quæ iram pectore conceptam stringit, ac
retinet.

Rupertus notam regia dignitatis.

Albertus diuinæ sapientia; Abbas Ioachim pie-
tatis; Chrysostomus castitatis; Ribera charitatis, cui
consentio, ideo enim aurea, quia aurum est nota
diuinæ in nos charitatis. Sed ad rem propius, quæ
tandem mamma? Viegas credit, duas à Christo
pendere māmillas hinc misericordia, inde iustitia;
dextra fluit, & exsugitur lac indulgentia, & misera-
tionis. Sinistra funditur lac iustitia, & correctio-
nis, hoc acrius est: suauius illud: & hoc, & illud in-
fanti, id est homini salubre.

Pererius alio vertitur, & ait, duæ in Christo mam-
millæ, sunt mens, & voluntas, illa cineta est auro
sapientia, hæc charitatis, vtraque lac homini fun-
dit, illa doctrina, hæc gratia vberioris.

Ecce quo potamur lacte, quibus pascimur vbe-
ribus.

Magnum quiddam, & illustre sibi dixisse visus
c. 49. 60. est Isaias, vbi in alto mentis excessu, & prophetico
spiritu de Ecclesia cecinit. *Erunt Reges nutritij tui,
& reginae nutrices tue: suges lac gentium, & mamilla
Regum lactaberis*: magnum, inquam, & illustre si
terram spectes, & ea quæ in Orbe aspectabili mira-
mur pusilli mortales: at si coelos suspicias, si diuinæ
caritatis æstus, si Deum ipsum qui tuo inclinat a-
mori,

mori, nouum illud, & augustum, cœleste, diuinum audies. Erunt cœlites nutritij tui, & beatæ mentes nutrices tuæ, suges lac cœlorum, & mammilla Dei lactaberis, quod si illa lactaris, age, illum vnice, sanctèque deperi, stringe, amplectere, & illud audi, *si te lactauerint peccatores ne acquiescas eis.* Si mundus te lactat, si putida caro, si voluptas, ne acquiescas ei: non sunt illæ nutrices tuæ, non est hæc mater tua, sed nouerca. Deus vnus est nutritius, est mater, est mammilla, illi caput, os, animumque inclina, & inter illius vbera, amores, dico requiesce. Sed his cœli delitijs datum est satis, ad alia Dei nomina transeamus, ex ijs.

Nonum est *ia* siue abbreviatum *Iehoua*, quod decimum est Deiter opt. ter max. nomen, nomen tetragrammaton, nomen ineffabile; de cuius etymologia disputant inter se Hebræi, & ex illis Theologi nostri.

Oleaster illud deducit à radice *haua* id est conterere, vnde *houa* contritio, & *Iehoua* contritor esset, ac diceretur.

Id nomen Omnipotenti Deo conuenit quam optime; vt qui Pharaõnem, & Ægyptios dura capita ac ceruices elatas, diuina vi, manuque contriuerit: ad quam spectat illud epinicium Mosis. *Domini- nus quasi vir pugnator, omnipotens nomen eius.*

Magis arridet alijs, probaturque hoc ipsum no-

132 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
men deriuari à radice *haia* : quod significat, *est* : quo
vno portèditur ipsa Dei essentia, ipsa essentiæ abyssus,
& pelagus inexhaustum : quod erui non potest, & in lucem dari aptius quàm hac vna vocula, *est*.

L. 1. de
caelo.

Sic Aristoteles vel ipsa duce natura, cum Dei definitionem efferret. Pronuntiauit, esse *ens*, & *existens* : quia Deus à se est, & ab illo cætera : pelagus est, principium, & fons omnis essentiæ : creata omnia veluti riuuli ab illo deducti. Ita Trismegistus de Dei nomine dum quærit, ait. *Deus vnus nomine non eget, est enim ens sine nomine*. Et hæc per transennam de varijs supremæ illius ac diuinæ maiestatis nominibus dicta velim, ad institutum meum, à quo paululum digressus sum, reuertor.

§. 6.

Cur ineffabile Dei nomen in fronte gestaret

Pontifex? quæ religio, quæ vis in eo nomine.

Exod. 28.
v. 36.

ITa ferebant verba diuinæ legis. *Facies & laminam de auro purissimo : in qua sculpes opere calatoris, sanctum Domino.*

Exhibebat in area nobili, auri luce, ac pretio inscriptam hanc epigraphen, *sanctum Domino*. Vel vt hebræa habent, *codes Laiheua* : sculpes *sanctitas Ie-heua* quasi diceret. Insculpes laminæ hoc emblemata : *Sanctitas Domino*, quam enim potius inscriberet altissimi